

MEHMET GÜLER'İN KALEMİYLE ÇOCUK İŞÇİLER

Yıldız Yenen Avcı

MEB, Aydın

y_yenen@hotmail.com

Özet

Mehmet Güler, çocuklara ve gençlere yönelik birçok esere imza atmış eğitimci yazarlarımızdandır. Bu çalışmada yazarın eserleri çocuk işçiler bakımından ele alınmıştır.

İncelenen eserlerde çocukların hangi işlerde çalıştığı üzerinde durulmuş, onları çalışmaya iten nedenler araştırılmış ve çalışmanın çocuk üzerindeki etkilerine değinilmiştir. Çocuk işçiler sorununa eğitimci gözüyle yaklaşan ve onların ortak serüvenini bulmaya çalışan yazar, genel olarak çalışma ve okul hayatı kavramları arasındaki ilişkiye dikkat çekerek bireyin eğitim hakkına vurgu yapmak istemiştir.

Sonuç olarak Güler, çocuk işçiliğini tasvip etmemekle ve bu durumun çocukların eğitim hayatına engel olduğunu belirtmekle birlikte çalışmak kavramını tahsilin devamını sağlayan bir dayanak olarak da görmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mehmet Güler, çocuk işçiler, eğitim hayatı

Alan Tanımı: Çocuk Edebiyatı (Türkçe Eğitimi)

CHILD LABOURS BY MEHMET GÜLER'S WORDING

Abstract

Mehmet Güler who is one of our educator and writers has signed many works for children and youth. In this study, the author's works are discussed in terms of child labours.

It has focused on children to works in which jobs and it has been investigated the reasons which push factors them the labour and mentioned the impacts of labour on children in the examined works. The author who approaching the problem of child labours from the point of view of an educator and working to find their

common adventure wanted to emphasize the individual's right to education drawing attention to the relationship between the concept of work and school life in general.

As a result, although Güler does not approve of child labours and states that this situation is interfere with children's educational life, he also sees that the notion of work as a basis on which to continue the education.

Key Words: *Mehmet Güler, child labours, education life*

JEL Code: *Children's Literature (Turkish Education)*

1. GİRİŞ

Türkçe Sözlük'te “insan yaşamının bebeklikle ergenlik arasındaki dönemi” (1998: 284) olarak geçen çocukluk kavramının “iş, çalışmak, geçim derdi vb.” gibi ifadelerle uzak olduğu düşünülse de bu sorumluluğu üstlenen örneklerle karşılaşmak mümkündür. Demir'e göre (2012: 1) çocukların çalışma hayatında yer almaları insanlık tarihinin hemen her aşamasında karşılaşılan bir olgu iken, çocuk işgücü özellikle Sanayi devrimi ile birlikte ivme kazanarak günümüze kadar gelmiştir. Ucuz, güvencesiz ve örgütsüz olması bakımından tercih edilen ve ülkelerin ekonomik, sosyal gelişmişlik ve eğitim düzeyleri ile doğrudan ilişkili olan çocuk işgücünü gelişmiş ülkelerde de varlığını sürdürmektedir.

“Çocuk ve genç işçiliği gerek ulusal gerekse uluslararası düzenlemelere konu olan önemli bir sorundur. Bu konuda hedef mümkün olduğunca çocuk ve genç işçiliğini ortadan kaldıracak çözümler geliştirmek olmalıdır. (Bozkurt Gümrükçüoğlu, 2014: 540)” Uluslararası boyutta akla ilk gelen düzenlemeler Çocuk Hakları Evrensel Bildirgesi ile Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'dir. Çocukların çalışma hayatına ilişkin hükümler içeren bu evrensel metinlerin yanı sıra “Dünyada çocuk işçiliği sorunu ile mücadele eden kurumların başında ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) gelmektedir. ILO'nun 182 ve 138 Sayılı sözleşmelerinin pek çok devlet tarafından onaylanması çocuk işçiliği sorunuyla mücadelenin iki önemli kazanımıdır. (Efe ve Uluoğlu, 2015: 47)”

Ulusal Düzeyde ise Türkiye'nin ILO'nun 15, 58, 77, 123 ve 59 numaralı sözleşmelerini ve BM Çocuk Hakları Sözleşmesini onayladığı, asgari yaşa ilişkin 138 numaralı sözleşmesini Resmi Gazete'de yayımladığı, Çıracılık Kanunu, Sendika Kanunu, Kamu Sağlığı Kanunu, İş Kanunu olmak üzere pek çok kanunda çocuk istihdamına yönelik düzenlemelere yer verdiği görülür (Küçükkalay,

Dulupçu ve Turunç, 2000: 111). Ayrıca 6287 Sayılı İlköğretim Ve Eğitim Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile başlatılan 12 yıllık zorunlu eğitimi de çocukları çalışma hayatından uzaklaştıran uygulamalar arasında değerlendirmek mümkündür.

Çocuk işçiliğinin önüne geçecek uygulamalar yasalar çerçevesinde belirtilmiş olsa da “bu sorunun sadece mevzuatta yapılacak değişikliklerle çözümlenebilmesi mümkün değildir. (Bozkurt Gümrükçüoğlu, 2014: 540).” Sosyal duyarlılığı içselleştirmiş birim, yapı, şahıs ve alanların ortak bir paydada buluşmasını gerekli kılmaktadır. Güzel sanatların dallarından olan ve insanı ilgilendiren her türlü gerçeği kurgusal düzlemde ele alarak yeniden işleyen edebiyat, çalışan çocuklar konusunda da gereken hassasiyeti göstermiştir. Yazarların kaleminden dökülenler kimi zaman Alplerin yamaçlarında büyükbabasına yardımcı olan Heidi’nin kahkalarıyla ortalığı çınlatırken bazen de dondurucu bir ayazda sıcak bir yuvanın özlemine çeken Kibritçi Kız gibi okuyucuyu eritmiştir. Çalışan çocukların dramına kayıtsız kalamayan ve bu konuyu edebî platforma taşıyan isimlerden biri de Mehmet Güler’dir. Öykü, roman, deneme, eleştiri türünde yazdığı yazılarıyla tanınan Güler; Sivas’ın Çepni köyünde dünyaya gelir, Pamukpınar Öğretmen Okulunu bitirdikten sonra Necati Eğitim Enstitüsüne devam eder; yirmi sekiz yıl Türkçe ve edebiyat öğretmenliği yaptıktan sonra emekli olur (Güler, 2008a: 4). Büyüklerinden dinlediği masallar, Sivaslı ozanlar ve okuduğu dünya klasikleri yazarın edebiyat yönünün oluşmasında etkili olur (Güler, 2014: 39).

İlk öyküsünü “Yeni a” (1970) ve İmece (1970) dergilerinde sonraki ürünlerini ise Cumhuriyet, Yeni Ortam vb. gazeteler ile Yansıma, Sanat Emeği, Türk Dili ve çeşitli çocuk dergilerinde yayımlayan ve Enver Naci Gökşen Çocuk Edebiyatı Ödülü (1988), Ferit Oğuz Bayır Roman Ödülü (1991), Orhan Kemal Öykü Ödülü (1991), Sabahattin Ali Öykü Ödülü (1998) gibi birçok yarışmada ödül alan Güler; çocuklar, gençler ve yetişkinlere yönelik olarak onlarca çalışmaya imza atar (Işık, 2007: 1519). Eserlerinde toplumun her kesiminden insana yer veren, onların küçük dünyalarını ve yaşadığı sıradan olayları edebiyat estetiğinden süzerek aktaran yazar kendini toplumcu gerçekçi olarak tanımlar.

“Yazarlar süslü sözlerle hiçbir şey söylemeyen, eğlencelik olmaktan öte geçemeyen kalemşorlar olmamalı. Yazarların hayatı estetik yollarla değiştirme, dönüştürme daha güzel dünyalar kurma, özleme gibi erekleri olmalı. Elbette ki benim böyle düşlerim var. Bu değişimi tek kişinin, liderin yapacağına inanmam. Çalışan yığınlara güvenirim. Bilirim ki en büyük güç onlarda. Uçağı onlar bulur, gemileri onlar

yüzdürür, madenleri onlar çıkartır, en güzel romanları onlar yazar. Bu açıdan baktığınızda ‘toplumcu- gerçekçi’ sayılabirim. Ama kaba bir toplumcu, kaba bir gerçekçi olmak istemem. Gerçekçiliğimi sanatçı yanımla estetiğe dönüştürür, yumuşatır, insancıl kılarım.” (Güler, 2014: 44)

Güler’in sosyal konulardaki duyarlılığı bir yazar olmasının yanı sıra eğitimci kişiliği ile de ilgilidir. Uzun yıllar öğretmenlik yapmış olan yazarın amacı; çocukları doğrudan ilgilendiren yaralayan, inciten ve gelişimlerine engel olan yahut yetişkinlerin nazarında değer arz etmezken çocukların gözünde son derece önemli olan olayları ayrıntısıyla işlemek ve bu konuda farkındalık yaratmaktır. Küçük sevinçlerin merkeze konulduğu ve sorunların dokunaklı bir üslupla ele alındığı eserlerde çocukların hayat karşısındaki çırpınışlarını görmek mümkündür.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada Mehmet Güler’in edebiyat dünyasına kazandırdığı eserler çocuk işçilerin dramı bakımından ele alınmıştır. Çalışma betimsel analiz modelindedir. Araştırmanın evrenini yazarın çocuklar için yazmış olduğu kitaplar, örneklemini ise kahramanlarını işçi çocukların oluşturduğu eserler -Okul Bir Türküdür (roman), Adım Çocukların Olsun (11 öykü), Aydedenin Öpücüğü (14 öykü), Bir Kış Masalı (10 öykü), En Güzel Gülücük Oyunu (10 öykü), Kesekâğıdı Ustaları (roman), Satılık Uzun Mekiği (9 öykü) teşkil etmektedir.

3. BULGULAR VE YORUM

Bulgulara yönelik olarak çocukların hangi işlerde çalıştığı üzerinde durulmuş ve onları çalışmaya iten nedenler araştırılmıştır. Çocukların babalarını kaybetmelerinden ya da onların çalışamayacak durumda olmasından dolayı çalışma hayatına atıldığı tespit edilmiştir. Ekonomik sıkıntıların üstesinden gelmeye çalışan çocukların ruhsal olarak benzer özellikler sergilediği, çalışmanın ise bireyin hayatını olumsuz yönde etkilediği görülmüştür. Güler, çalışmak zorunda olan çocukların eğitim hakkını ihmal ettiğini belirterek bu konuya dikkat çekmek istemiştir.

3.1. İş Kolları Bakımından Çocuk İşçiler

İncelenen eserlerde çocuk işçilerin berber dükkânı veya çay ocağında çıraklık yaptığı, kesekâğıdı yapımı için atölyede çalıştıkları, işportacılıkla geçindikleri veya vasıfsız işlerle uğraştıkları görülür. Çocuklar maddi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla eğitim hayatlarını ve çocukluklarını takas ettikleri bu işlerde umduklarını bulamamakta, karın tokluğuna çalışmakta ve hak kaybına uğramaktadırlar. Birer kayıt dışı işçi olarak kendine yer bulmaya çalışan kahramanların kimi zaman çalışma haklarından (izin günü, ücret artışı, fazla mesai, uygun çalışma ortamı vb.) yeterince yararlanamadığı ve makineleşen ellerine rağmen sürpriz bir şekilde işten çıkarılarak çalışma güvencesinden yoksun bırakıldığı görülmektedir.

3.1.1. Çıraklık Yapan Çocuklar

Mehmet Güler'in "Sabah Kokulu Çaylar" hikâyesinde Sedat isimli çocuğun çaycılık yaptığı anlatılır. Sedat'ın yaptığı çaylar taze ve demlidir. Üç aydır emekli olan ve handa kendine bir büro açmış olan yazar, bu çayların sabahlar gibi koktuğunu belirterek küçük çırağı takdir ettiğini dile getirir. "Çırak Çocukların Öyküsü"nde yine emekli bir öğretmenin gözünden çıraklık yapan bir çocuğun yaşadıkları anlatılır. Yazar bir berber dükkânında işe yeni başlamış olan kahramana yönelik gözlemlerini iç konuşmalarla okuyucuya ulaştırır:

"Berber aynasının içinde bir büyüyüp bir küçülüyor yüzü. Her durumda da sevimli gözüküyor. Ustası demeden sakalım için su ısıtıyor. Kesilen saçlarımı yerden süpürüyor. Ustasının en küçük hareketini de gözünden kaçırmıyor. Belli ki ne yapıp edip öğrenecek bu mesleği. Sonra köşe başında döner koltuklu, kocaman kocaman aynalı berber dükkânı..." (Güler, 2008d: 53)

3.1.2. Atölyede Çalışan Çocuklar

Mehmet Güler'in eserlerinde atölyede çalışan çocuklar kesekâğıdı yaparak geçimlerini sürdürmektedirler. İlkokulu yeni bitirmiş dört çocuğun köylerinden çıkıp İstanbul'a gelerek çalışma hayatlarına atıldığı anlatılan "Kesekâğıdı Ustaları"nda (2008) kesekâğıdının nasıl yapıldığı öğretilir. Okul Bir Türküdür" romanında ise sayıları on beşi bulan çocukların aralarında iş bölümü yaparak hiç durmadan çalıştıklarından bahsedilir:

"Kesekâğıdı yapıyorduk. Tomar tomar okunuş gazete paketleri geliyordu. Patron daha hızlı çalışmamız için bizleri sıkıştırıyordu. Belki on beş çocuk vardık. Bir kısmımız kesekâğıdı katlıyor, bir kısmımız fırçayla tutkallıyorduk. Ellerimiz makine gibi çalışıyordu.

Alttan, üstten, yandan katladık mı gazete kâğıdı hemen kesekâğıdına dönüşüyordu. Bir kilolukları, iki kilolukları, üç kilolukları boy boy diziyorduk.” (Güler, 1990: 57)

Yazar gün boyu çalışan ve oyuncak tutması gerekirken kesekâğıdı tutan; parklarda, bahçelerde gezinmesi gerekirken zamanını basık, boğucu atölyelerde geçiren bu çocukların çalışma haklarından yararlanmadığını ifade etmekte ve habersizce kapı önüne konularak iş güvencesinden yoksun bırakıldığını ifade etmektedir:

“ ‘Vay vicdansız vay dedim, ’ dedim. ‘Demek bir de bizim iznimizi yiyor bu adam.’

‘Bir de sekiz saat meselesi var.’

‘O nasıl oluyor?’

‘Bizi günde sekiz saatten fazla çalıştıramaz.’ ” (Güler, 2008e: 36)

3.1.3. İşportacılık Yapan Çocuklar

Hikâyelerde çocukların sıklıkla başvurduğu işlerin başında ise simit satmak gelir. *Simitlerin Sıcağında*, *Simitçinin Bayramı*, *Sınav Yeri* isimli eserler simit satan çocukları konu edinir. Bunun yanı sıra Güler’in çocuk kahramanları çakmaktaşı, jeton, telefon kartı ve ıhlamur satarak aile ekonomisine katkıda bulunmaktadır. “Bir Kış Masalı” kitabının yedinci hikâyesi olan “İhlamurcu Çocuk”ta yine emekli bir öğretmen olarak okuyucunun karşısına çıkan yazar, dağlardan topladığı ıhlamurları satan çocukla aralarında geçen olaylar üzerinde durur.

3.1.4. Diğer Vasıfsız İşler

“Pazar Yerindeki Çocuk” hamallık yapan bir çocuk ile fakir bir öğretmenin aralarında geçen konuşmalardan oluşur. Ekonomik sıkıntılardan dolayı ağır filesini hamal çocuğa taşıtmak istemeyen öğretmen, onun sevgi dolu bakışlarına kayıtsız kalamayarak küçük kahramana filesini uzatır. Güler, kırsal alanda yaşayan çocukların daha erken yıllarda çalışma döngüsü içinde yer aldığını belirtir. Okulun bitmesi onların artık iş yapabilecek kadar büyüdüğünü, yaz tatilleri ise tatil olmaktan ziyade yoğun bir iş temposunun başladığı süreçtir.

“Köylü çocukların okulu bitti mi bir ayağı tarladadır. Tarlada çapa, kazma. Kırılarda koyun, kuzu... Okul bitti mi çocukluk da bitmiştir. Oyun, neşe bitmiştir. İşi oyuna dönüştürenler için çocukluk bir süre

daha sürebilir. Yoksa her şey kahır, her şey üzgüdür.” (Güler, 2008e: 11)

3.2. Baba Faktörünün Çalışmaya Etkisi

İncelenen eserlerde çocukların ekonomik nedenlerden dolayı çalışmak zorunda olduğu görülür. Bu zorunluluğun temelinde ise babanın erken ölümü veya çalışmayacak durumda olması yatar.

3.2.1. Babasını Kaybeden Çocuklar

Eserlerde çalışmak zorunda olan çocukların büyük bir kısmının babası ölmüştür. Ölüm nedeni ise genellikle iş kazasıdır. Bu gerekçeden küçük kahramanlar annelerini mutlu etmek, ailenin ekonomik ihtiyaçlarını karşılamak için çocukluklarını ve hayallerini bir tarafa itip fedakâr bir tutum içine girerler. Tepesine aldığı simit tablasıyla okul bahçesinde gezinen Sıtkı'nın geçmişe yaptığı yolculuktan babası ile ilgili bilgilere ulaşmak mümkün oluyor:

“Geçen yıl kalabalıkların içindeydi. Babasının cenazesini ‘iş kazasıdır’ diye Almanya’dan getirip bırakmasalardı evlerine, şimdi aralarında olacaktı yine. Okulunu tamamlayacak, ondan sonra da ortaokullara, liselere gidecekti belki de. Belki de öğretmen, doktor, mühendis olacaktı.” (Güler, 2008b: 51)

3.2.2. Babası Herhangi Bir Sebepden Dolayı Çalışmayan Çocuklar

“Pazar Yerindeki Çocuk“ hikâyesinde ağır fileyi sırtına yükleyen isimsiz çocuğun babası bir iş kazası sonucu felç geçirerek yatağa mahkûm hale gelmiştir. Babasının düştüğü apartmanın önünden geçerken müşteriye söyledikleri onun bu travmayı kolay atlatamadığını göstermektedir:

“Çocuk anlatırken üzülmüş, gözleri dolmuştu.

Geçenlerde bir yük getirecek oldum. Bu apartmanın adresini verdi adam. ‘Götürmem,’ dedim.” dünyanın parasın versen yine götürmem. Yükü indirdim arabamdan. Götürür müyüm abi? Allah seni inandırsın, buradan her geçişte babamın türkülerini duyar gibi olurum. Kanlı yüzü gözümün önüne gelir.” (Güler, 2008c: 48)

3.3. Çalışan Çocukların Özellikleri

Eserlerde adı geçen çocuklar sıcak bakışlı, temiz yüzlü, sevimli, çalışkan, ağırbaşlı, sessiz ve utangaç kimselerdir. Hikâyelerinde emekli bir öğretmen olarak gözlemlerini aktaran yazar kendisinden bahsetmekten hoşlanmayan bu çekingen kahramanlara bazen hayranlık bazen de merhamet duyar. Yazar, sabahın seherinde yollara düşmüş olan bu çocukların mahcup yüzünde kendi öğrencilerini görür; sınıfını, öğretmenlik yıllarını hatırlar; özlemlerini onlara yakınlık kurmaya çalışarak dindirmeye çalışır.

“Bazı sabahlar böyle oluyor nedense. Güne bir çocuk yüzüyle merhaba demek içinden geçiyor. Öğretmenliğinden gelen bir alışkanlık mı bu? Tam otuz beş yıl. O çocuk yüzlerle birlikte. Her sabah. Sıcacık gülen. Günaydın öğretmenim diyen. Yüzlerce çocuk yüzle. Sonra unutup giden. Beklenmedik sabahlarda yeniden içimde depreşen. O çocuk yüzlerden biriyle mi olmak istiyor.” (Güler, 2008d: 6)

Çocuklar, okulu terk etmenin ve çocukluğunu yaşayamamanın hüznünü içinde duyarlar. Hayata yaşlılarından önce atılmaları onları diğer çocuklardan daha olgun yapmıştır:

“Sesi fazla çıkmadı. Sabahın ilk saatlerinde simit satan sesine alışamıyordu nedense. Boğazında kayboluyor, doğru dürüst kendisi bile duymuyordu. Utanıyor muydu? Bilmiyor. Utanmıyordu belki, ama bir sevincin, coşkunun sesi olmadığını iyi biliyordu. Yaşanmamış çocukluğu, zamansız ölüveren babasının acıları gibi bir şey...” (Güler, 2008a: 23)

Büyük çoğunluğu ilkokulu terk eden veya ortaokula başlayamayan bu çocukların akademik zekâları yüksek, mantık yürütme ve muhakeme etme yetenekleri güçlüdür. Okul yıllarında arkadaşlarının cevaplamadığı soruları cevaplandırır, sınavlarda iyi dereceler alırlar. Eğitim öğretim ile ilgili hayallerine nokta koymuş olsalar da yaşama dair umutlarını hep canlı tutarlar. Amaçları yaptığı işlerde para kazanıp sevdiklerini rahat ettirmektir. Handa çaycılık yapan Sedat'ın hayali bir çay ocağına sahip olmak, boyundan büyük filesini taşıyan pazarcı çocuğunki ise “‘Büyüyünce bir minibüs alacağım abi,’ dedi.” Parasını şimdiden biriktiriyorum. Her gün üç beş atıyorum kenara, anladın mı?” (Güler, 2008c: 46) sözlerinden anlaşıldığı üzere bir minibüs almaktır.

Bu çocuklar yaşitlarına nazaran güne çok erken başlar, evlerine geç dönerler. Uykusuzluk, dengeli beslenememe, gün boyu süren yorgunluk bedenlerini iyice çökertir. Çocuk yaşta çalışan kahramanların okul masraflarını ve yakınlarının ihtiyaçlarını karşılamak için güneşin kavurucu sıcağında, kışın ayazında sokaklara döküldüğü görülür. Yazar “O zaman kim alır annenin istediklerini? Ya eşofmanlar? Kafan karışıyor. Soğuğa karşı ceketinin yakasını kaldırıyorsun.” (Güler, 2008f: 92) cümleleriyle çocuğun işportacılık yapmak zorunda kaldığını belirtir. Yazara göre çocukların çalışma hayatından çıkarılması buna neden olan sorunların ortadan kaldırılmasıyla mümkün olabilir.

3.4. Çalışmanın Çocuk Yaşamına Olumlu ve Olumsuz Yansımaları

Güler, çalışmanın çocuk yaşamına olumsuz etkisi üzerinde durmakla birlikte onların belirli sınırlılıklar çerçevesinde çalışmasını elzem görür. Çünkü hiçbir güvencesi ve desteği olmayan bu çocukların okul masraflarını karşılaması için tek çıkar yol alın teriyle para kazanmaları olacaktır. Yani çalışmak kavramı tahsilin tamamlanmasında bir engel olarak görülmekle birlikte aynı zaman da bir çözümdür. Köylerinde çiftçilik yapmak yerine İstanbul’a gelerek kesekâğıdı yapan ve eğitim harcamalarını karşılayan çocuklar kendine güvenen, ayakları yere basan, olgun ve başarılı kimseler olarak eserde gösterilirler. Bu yönüyle çalışma eylemi eğitime engel teşkil ettiği zaman bireyin benliğini zedeleyen bir unsur iken, giderleri karşılama yöntemi olarak düşünüldüğünde ise bireyi motive eden, geleceğini inşa eden bir güce dönüşür:

“Hem okuyor, hem kesekâğıdı yapıyoruz. Biri kafamızın, öbürü elimizin ürünü. İki de birbirini tamamlıyor. İkisinden de ayrı ayrı yoruluyor, ayrı ayrı zevk duyuyoruz.” (Güler, 2008e: 110)

4. SONUÇ

İncelenen kitaplardaki kahramanlar çıraklık (çaycı, berber çırağı) yaparak; atölyede çalışarak; simit, jeton, ihlamur vb. şeyler satarak ya da diğer vasıfsız işlerde çalışarak aile ekonomisine katkıda bulunurlar. Çocuk işçilerin birçoğu babasını erken yaşta kaybetmiş ya da iş kazasından dolayı çalışmayan babasının sorumluluğunu yüklenmek zorunda kalmıştır. Güler, kaleme aldığı yapıtlarda yaşitları oyun oynayıp okula giderken tahsilini tamamlayamayan (genelde ilkokuldan terk) ve çocukluğunu yaşayamayan küçük kahramanların ortak

serüvenini bulmaya çalışır. Emekli bir öğretmen olarak gözlemlerini aktaran yazar, çocuk işçiler sorununa daha çok eğitim açısından yaklaşır. Bu kahramanlar genelde başarılı ve zeki çocuklardır. Yarım kalan hayallerini vasıfsız işler üzerine inşa etmeye çalışarak elinden gelenin en iyisini yapsalar da aslında bedenleri ve ruhları çöküktür. Yeterince uyuyamama, beslenememe bedenlerini zayıflatmış, başkalarına görünmekten utanma, okul günlerini anımsayıp iç geçirme ve çocukluğun keyfini sürememe (uçurtma uçurma, bisiklete binme, dondurma yeme vb.) ruhsal açıdan onları yıpratmıştır.

Mehmet Güler'in eserleri aynı zamanda özlemlerin kesiştiği bir duraktır. Bir yandan sınıfını ve öğrencilerini özleyen bir öğretmen, öte yandan okul günlerini düşleyen çocuklar eserlerin dokusuna buruk bir esinti verse de gerçekleri olduğu gibi kabul etme, zorluklara göğüs germe bu havayı dağıtıverir. Çocuk işçiler sorununa duyarlılık gösteren Güler, bu konuda paradoksal bir tutum içine girer. Yazar, çocuk yaşta çalışmanın eğitimin önünde bir engel olduğunu belirtmekle birlikte çalışmayı gerekli kılan durumların varlığı söz konusu olduğunda bireyin çözüm olarak bu yola başvurduğunu belirtir. Böylelikle herhangi bir dayanağı olmayan ve kendi ayakları üzerinde durmak zorunda olan çocuklar masraflarını kendileri karşılayıp eğitim hayatına devam etme imkânı bulurlar.

KAYNAKLAR

Bozkurt Gümrükçüoğlu, Yeliz. “*Mevzuatımızda Çocuk Ve Genç İşçilerin Çalışma Yaşamında Korunmasına İlişkin Düzenlemelere Genel Bir Bakış*”. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Özel S., 2013, S.481-545 (Basım Yılı: 2014)
<http://hukuk.deu.edu.tr/dosyalar/dergiler/dergimiz-15-ozel/1-ishukuku/19-yelizbozkurt.pdf> [İndirme Tarihi: 28.8.2016]

Çocuk Hakları Bildirgesi

https://tr.wikisource.org/wiki/%C3%87ocuk_Haklar%C4%B1_Bildirgesi
[İndirme Tarihi: 29.8.2016]

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme <http://www.unicef.org/turkey/pdf/cr23.pdf>
[İndirme Tarihi: 29.8.2016]

Demir, Sezen. Türkiye’de Ve Dünya’da Çocuk İşgücü. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2012.

Dil Derneği. Türkçe Sözlük. Cilt 1. Ankara: Dil Derneği Yayınları, 1998.

Efe, Haydar ve Sevinç Arzu Uluoğlu. “*Dünyada Çocuk İşçiliğiyle Mücadelede Geline Nokta Ve Geleceğe Dair Bazı Öngörüler*”. Eğitim Bilim Toplum Dergisi. Cilt:13 Sayı:51 Yaz: 2015 Sayfa: 46-72,

http://egitimsen.org.tr/wp-content/uploads/2015/07/5736088232f6303_ek.pdf [İndirme Tarihi: 29.8.2016]

Güler, Emine. Çocuk Edebiyatı Kapsamında Mehmet Güler’in Eserleri Üzerine Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2014. (14.07. 2013 tarihinde Çağaloğlu Gazeteciler Derneği’nde Mehmet Güler’le yapılan görüşme notlarından alıntılanmıştır.)

Güler, Mehmet. Okul Bir Türküdür. İstanbul: Cem Yayınevi, 1990.

Güler, Mehmet. Adım Çocukların Olsun. İstanbul: Bu Yayınevi, 2008a.

Güler, Mehmet. Aydedenin Öpücüğü. İstanbul: Bu Yayınevi, 2008b.

Güler, Mehmet. Bir Kış Masalı. İstanbul: Özyürek Yayınları, 2008c.

Güler, Mehmet. En Güzel Gülücük Oyunu. İstanbul: Bu Yayınevi, 2008d.

Güler, Mehmet. Kesekâğıdı Ustaları. İstanbul: Özyürek Yayınları, 2008e.

Güler, Mehmet. Satılık Uzay Mekiği. İstanbul: Bu Yayınevi, 2008f.

Işık, İhsan. Türkiye Edebiyatçıları Ve Kültür Adamları Ansiklopedisi. Ankara: Elvan Yayınları, 2007.

Küçükkalay, A. Mesud, Dulupçu, M. Ali ve Ömer Turunç. “*Dünyada Ve Türkiye’de Çocuk İşgücü İstihdamının Sorunları Ve Önlenmesi*”. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Y. 2000, C.5, S.1, s. 103-118.

[file:///C:/Users/TOSH%C4%B0BA/Downloads/5000122980-5000187684-1-PB%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/TOSH%C4%B0BA/Downloads/5000122980-5000187684-1-PB%20(4).pdf) (29.08.2016)

MEB. 12 Yıllık Zorunlu Eğitime Yönelik Uygulamalar- Genelge 2012/20, 2012.<http://www.meb.gov.tr/haberler/2012/12YillikZorunluEgitimeYonelikGenelge.pdf> (29.08.2016) [İndirme Tarihi: 29.8.2016]

Yıldırım, Ali ve Hasan ŐimŐek. Sosyal Bilimlerde Nitel AraŐtırma Yöntemleri. Ankara: SeŐkin Yayıncılık, 2013.